



De diversiteit aan economische kengetallen is groot in de melkveehouderij. De bedrijfskundig adviseurs Rick Hoksbergen, werkzaam voor Alfa Accountants in Nederland, en Johan Achten, verbonden aan Adviesbureau Liba in Vlaanderen, delen beurtelings hun ervaring en geven hun visie op een specifiek kengetal.

De kosten van automatiseren wegen niet op tegen de arbeidsbesparing

# Optimaal bewerken

Ik was laatst op een bedrijf waar vader en zoon beiden druk zijn met het melken van vijf ton melk. Even later bezocht ik een klant die in zijn eentje zeven ton melkt en tijd over heeft. Deze veehouder heeft een optimale verkaveling en een bedrijfsopzet waarin het makkelijk werken is. De bewerkingskosten op zijn bedrijf zijn laag. Ik kom ook bedrijven tegen die zeven ton melken met twee robots. De bewerkingskosten per kilo melk stijgen dan behoorlijk.

De bewerkingskosten zijn van toenemend belang, omdat ze voor een steeds groter deel uit vaste kosten bestaan. Tijdens recente melkprijschommelingen had de veehouder met hoge bewerkingskosten moeite om aan zijn verplichtingen te voldoen.

De spreiding in de bewerkingskosten is groot. De 25 procent bedrijven met de laagste kosten betalen per kilo meetmelk 20,30 cent, tegen 23,37 cent per kilo voor de onvoordeligste

categorie veehouders. Dat is een verschil van 18.000 euro voor een bedrijf met zes ton melk. Bedrijven die overschakelen op summerfeeding verhogen de bewerkingskosten. Deze keuze is vaak een gevolg van groei of het automatisch melksysteem. Wanneer veehouders quotum kopen en efficiënter gaan werken (meer melk per arbeidskracht) dalen de bewerkingskosten, mits deze besparing niet aan de loonwerker meegegeven wordt.

De veehouder die ik onlangs bezocht, zette veel eigen mechanisatie in. De efficiëntie hiervan is mede afhankelijk van verkaveling en bedrijfsomvang. Ik hield hem voor om goed na te gaan of hij bijvoorbeeld die trekker van 150 pk wel nodig had. Of lukt het met die van 120 pk ook? Kunstmest strooien kan ook met een trekker van 60 pk. Die weegt bovendien de helft en verbruikt minder brandstof. En als de voermengwagen net te klein is, komt er vaak een grotere, met als gevolg dat er ook een grotere trekker moet komen. Voor je het weet, zijn de bewerkingskosten verdubbeld.



## Het kengetal

### Bewerkingskosten

De kosten die samenhangen met de bewerking van een melkveebedrijf zijn te omvatten in de bewerkingskosten. Het kengetal geeft aan of een bedrijf optimaal is ingericht. De post is te berekenen door de kosten voor machines (onderhoud, rente, afschrijving en verzekering) te vermeerderen met kosten voor loonwerk, brandstof en (berekende en betaalde) arbeid. Het kengetal bewerkingskosten komt boven tafel als de vaste kosten op een bedrijf uit de pas lopen. Dat gebeurt steeds vaker doordat bedrijven extra investeren in automatisering en mechanisering. De kosten hiervan wegen niet op tegen de arbeidsbesparing. De post arbeid daalde de afgelopen negen jaar met 0,2 cent per kilo melk, terwijl de totale bewerkingskosten vorig jaar stegen tot 18,03 cent per kilo melk. Afgelopen negen jaar lag het gemiddelde op 15,90 cent per kilo melk.

## Het verschil

### Vlaanderen

In Vlaanderen wordt het kengetal bewerkingskosten niet als zodanig berekend. Wel berekent Liba de aparte onderdelen machine-, trekker- en loonwerkkosten per hectare. In de boekhouding van 2009 bedragen de kosten voor trekkers circa 300 euro per hectare, de kosten voor machines circa 100 euro en die voor loonwerk circa 375 euro. Dit maakt een totaal van 775 euro per hectare. Bij 18.000 liter per hectare is dit 4,30 cent per liter. Inclusief de machines voor het voeren komt dit bedrag uit op 4,80 cent per liter.